

TỪNG LỚP HỌC TRÒ... (2)

(Tập ghi)

*Từng “lớp học trò”
bỏ ta đi như những giòng sông nhỏ
Ôi! Những giòng sông nhỏ! (...)
Nhìn lại mình, đời đã hoang vu!
(Mượn lời nhạc Trịnh Công Sơn).*

*(Bài nhớ riêng về Trần Thị Như Hà, cô học trò piano thân thiết
và cũng là dịch giả Nước Chảy Qua Cầu bản tiếng Anh,
xuất bản năm 1998 tại San Jose.”)*

Mười ngày qua gặp toàn những con người, những đứa con, những học trò với những câu chuyện “trái ngoe” trong cách đối xử đã làm cái đầu tôi đâm thành bị nghẽn, các Con Chữ sợ hãi giùm cho nỗi đau trong tim tôi nên rủ nhau trốn biệt!

Lôi các bài Lịch Sử & Địa Dư ra “điền vào chỗ trống cho hợp nghĩa” để hưởng ké hùng khí Người Thiên Cổ, thấy vẫn không ổn: tôi cứ hết đứng lên lại ngồi xuống, ngẩn ngơ như người mất bóng. Cầm cây violon thì các note nhạc không hội tụ thành giòng âm thanh trơn mượt; thờ thần trước hàng phím trắng cũng cứ thấy trí não tù hãm ù lì.

Cuối cùng buông đàn, thừ người nơi bàn viết, nghĩ đến các đứa học trò cũ-mới, xấu-tốt xưa-nay từng “đi qua đời mình” mà rung động!... (Y hết tâm trạng người mẹ đã già ngồi đơn độc nhớ về hình ảnh từng đứa con khuất nẻo nơi xa...)

Trong thoáng chốc, kỷ niệm chen lấn nhau tìm chỗ đứng giữa cái đầu tôi. Đêm khuya tĩnh lặng, tiếng thời gian chậm trôi từng bước. Mọi ký ức Đẹp đầy lùi hình ảnh Xấu vào trong bóng tối. Bài viết thứ nhất (về Mỹ Vân) trong chủ đề “tình nghĩa thầy trò” bỗng ào ào tuôn chảy. Chữ nghĩa rõ ràng có ma lực cứu vớt con người kịp lúc. Giòng suy nghĩ được đào sâu xuống tận đáy cùng tâm tưởng; trái tim đàn hồi, nhịp thở trở nên đều đặn hơn.

*

**

Bây giờ là bài viết thứ hai về Trần Thị Như Hà, cô học trò rất đặc biệt ở Mỹ, dáng người nhỏ nhắn, theo học dương cầm với tôi từ 1989-1995.

(Đêm qua động não nhiều theo kỷ niệm Mỹ Vân nên bây giờ với kỷ niệm về Như Hà, thấy bỗng dưng làm biếng phô diễn. đành phải “ăn theo” bài phóng sự nhận từ Văn Thanh năm 1995. Xin độc giả niệm tình tha thứ cho sự làm biếng của TTBG! (Nghĩ, đôi khi cũng nên đọc và chia sẻ lại cùng độc giả những lời “*thiên hạ viết về TTBG trong một giai đoạn và nghề nghiệp đáng nhớ.*” Chắc hẳn sẽ tìm ra điều bất ngờ thú vị?!)

*

**

NHỮNG BÔNG HOA ĐẸP TRONG CỘNG ĐỒNG (Tác giả: Văn Thanh).

I.

Như bạn đọc đã biết, Bắc Cali với số người Việt trên 100 ngàn, không phải là vùng đất hiếm thấy những sinh hoạt văn học nghệ thuật. Nào ra mắt sách, ra mắt băng nhạc, những buổi hòa tấu với giàn nhạc cổ điển của Giáo sư Lê Văn Khoa, các đại nhạc hội... đủ cả. Tuy nhiên một buổi độc tấu dương cầm nhạc cổ điển Tây Phương mà nhạc sĩ trình diễn lại toàn các em nhỏ dưới 18 tuổi thì đây là lần đầu tiên người viết bài này được tham dự.

Tại Mỹ, trẻ em VN có cuộc sống đầy đủ không thua gì trẻ em bản xứ. Trường sở không thiếu, tiền bạc bố mẹ chi ra cho học bất cứ môn nào ưa thích cũng không khó khăn. Các em như những bông hoa đẹp, từ gia đình đến cộng đồng ai cũng mong muốn nhìn thấy sự nảy nở vẹn toàn của nó.

Nhưng muốn có bông hoa đẹp, người ta phải bỏ công vun trồng nhiều ngày tháng. Một điều phải công nhận, với cuộc sống vật chất vật lộn hằng ngày ở Mỹ, sự kiên nhẫn vun trồng các bông hoa đẹp cho cộng đồng hình như chẳng có là bao, nhất là vun trồng trên khía cạnh nghệ thuật.

Trong các trường Trung và Đại học, trẻ em VN vẫn được cho học đầy đủ các môn về nghệ thuật, đặc biệt âm nhạc. Ngoài xã hội, các trường lớp tư nhân được mở ra để hướng dẫn các em hiểu biết thêm về âm nhạc cũng không phải ít, nhưng các lớp này nói chung không được gọi là “đào luyện chuyên nghiệp” về âm nhạc, đặc biệt là nhạc cổ điển Tây Phương, thứ âm nhạc nguồn cội của tất cả các thể loại âm nhạc về sau.

Riêng tại San Jose, trong cộng đồng VN cũng thấy có nhiều trường lớp dạy nhạc, nhưng chỉ mới có lớp nhạc của Cô Thu Vân là lớp đào tạo căn bản và bền bỉ theo cơ chế của một trường sở có tổ chức hẳn hoi, mỗi năm đều cho nhạc sinh thi hay trình diễn tổng kết công khai, dù rằng lớp nhạc của Cô cũng chỉ là một lớp tư đơn giản với một giáo sư duy nhất (là Cô) chỉ dạy riêng rẽ cho từng nhạc sinh.

Các kết quả cụ thể từ học trò Cô đã là một chứng minh cho điều vừa nói.

Rõ ràng là đối với “những bông hoa đẹp của cộng đồng”, Cô Thu Vân đã góp tay không ít trong việc đào tạo tài năng cho lớp thế hệ trẻ tương lai, một điều mà nếu không sở hữu tính kiên nhẫn tận tụy và tư cách đạo đức của một giáo sư, Cô khó thể đạt được trên lớp học trò mình.

Buổi trình diễn này là buổi thứ chín của lớp nhạc Cô Thu Vân, mỗi năm được tổ chức một lần.

Người viết có dịp quen biết Cô qua cái duyên văn chương. Bên cạnh nghề dạy piano & violon, cô Thu Vân còn là một nhà văn. Và người viết đã được Cô cho xem những cuốn băng video ghi lại 8 cuộc trình diễn trước đây của lớp nhạc.

II.

Ngày 5 tháng 8 năm 1995, từ lúc 5 giờ chiều, người viết đã có mặt tại quán Le Bon Café ở khu Town & Country Village, San Jose để tham dự buổi biểu diễn độc tấu dương cầm của 24 em từ 6 đến 17 tuổi thuộc lớp nhạc cô Thu Vân.

Số người tham dự khá đông, có trên 200 khán thính giả, chưa kể 24 em nhạc sinh biểu diễn, các bông hoa đẹp trong cộng đồng tại đây.

Mọi người ngồi đầy cả trong lẫn ngoài quán, gồm gia đình các em, các nhà văn nhà báo ở San Jose và Santa Ana, luôn các khách café tìm tới nhờ nghe quảng cáo buổi biểu diễn trên báo chí và hệ thống truyền thanh của đài Sài Gòn.

Cô Thu Vân tự mình điều khiển chương trình, sắp xếp cho từng em lên biểu diễn.

Khởi sự chương trình, Cô xin phép khán giả để nói đôi lời với các nhạc sinh của cô.

Bốn chữ “Các con thân ái” mở đầu bài diễn văn đã gây được ngay trong lòng những người hiện diện một nỗi xúc động vì cái tình thầy trò gắn bó giữa Cô và đám đệ tử.

Cô nhắc nhở các em về sự may mắn rất khác biệt của các em so với những em nhỏ đáng thương ở VN, rồi nhấn mạnh đến bài học các em cần phải thuộc. Đó là Bài Học Tri Ân đối với Thượng Đế, cha mẹ, thầy cô và với tất cả mọi người:

-Khi các con ý thức rõ sự liên hệ giữa mình và mọi người chung quanh cần thiết và quý báu thế nào, các con mới có thể trải lòng thương yêu ra trên nhiều cách. Đến lúc ấy thì Cô tin rằng các con sẽ đạt được đúng một thứ âm nhạc cao quý và tiếng đàn mới thật sự trở nên hay ho bởi vì trong ấy đã có chứa đựng tấm lòng nhân ái biết yêu thương tất cả mọi người. (...)

Từ ngày mai, rất nhiều người trong số các con sẽ từ giã lớp nhạc của Cô mà đi. Và trong tương lai, các con sẽ còn phải học rất nhiều bài học khác trong đời sống. Nhưng dù bài học nào chẳng nữa, Cô chỉ mong các con giữ mãi trong tâm hồn hai đức tính khiêm nhường và nhân ái, những điều lớn nhất giúp cho mình thành công tốt đẹp trong cuộc đời...

Giới thiệu về em Trần Thị Như Hà, 17 tuổi, người nhạc sĩ chính trong chương trình, cô Thu Vân cho biết em là một em nhỏ có tài năng và giáo dục tốt. Cô ngỏ ý tiếc cho em vì như cô nói:

-Làm học trò tôi là một điều bất hạnh cho Như Hà khi mà trong các lãnh vực thuộc văn chương nghệ thuật, tôi luôn luôn chủ trương theo câu “Hữu xạ tự nhiên hương” hoặc luôn luôn nhắc nhở học trò ‘Chữ Tâm kia mới bằng ba chữ Tài’. Do đó, vô tình mà trong cộng đồng người Việt tại San Jose, với tài năng âm nhạc của Như Hà, ít người được biết đến.

Cô nói thêm:

-Cũng nhờ vào sự “bất hạnh” đó mà theo ngày tháng Như Hà tự luyện được cái tính khiêm nhường vô cùng cần thiết cho một nghệ sĩ trên con đường thực hiện nghệ thuật. Em không bao giờ tỏ ra kiêu ngạo vì những gì vượt trội hơn bạn bè. Tuy vẫn còn trong tuổi thiếu niên nhưng lúc nào em cũng ý thức được điều rằng “Nghệ thuật khó khăn, bẻ học vô tận, và thời gian lại trôi nhanh quá”. Vì vậy lúc nào em cũng học và học, chẳng bao giờ lãng phí thì giờ trong việc đua đòi bạn bè...

(Được hỏi riêng tại sao Cô lại nói thế, Cô trả lời:

-Đối với học trò, tôi chủ tâm đào luyện Tâm Tính trước, sau đó mới đào luyện Tài Năng.)

Bài diễn văn được kết thúc bằng những lời như sau:

-Đêm nay giới thiệu Như Hà với tài năng âm nhạc của em, tôi xin được nói rằng, dẫu chúng ta sống lưu vong xứ người đã hai mươi năm rồi nhưng bao lâu trong cộng đồng VN còn nảy sinh những phần tử ưu tú như em Như Hà thì bấy lâu chúng ta còn có thể ngẩng mặt hãnh diện được với quốc tế về những truyền thống tốt đẹp lâu đời của dân tộc chúng ta.

Dứt bài diễn văn nhắn nhủ học trò, cô Thu Vân bắt đầu vào cuộc biểu diễn.

Trong chương trình, ngoài một số giờ biểu diễn của 23 em nhỏ thuộc nhiều cấp bậc, một mình Trần Thị Như Hà đã trình tấu riêng một tiếng mười lăm phút các nhạc phẩm nổi tiếng sau:

Serenade (Schubert)

Spanish Dance Op. 5 No. 5 (Enrique Granados).

Moonlight Sonata (Beethoven)

Barcarolle (Mendelssohn)

Impromptu Op. 142 No 2 (Schubert)

Fantasy in D minor, K 397 (Mozart)

Sonata in D Major, K 284 (Mozart)

Nocturne Op. 9 No. 2 (Chopin)

Impromptu in Bb Major Op. 142 No. 3 (Schubert)

Variation on The Romanza “Je suis Lindor” K. 345 (Mozart).

Em có phong cách biểu diễn của một người nhạc sĩ lớn, tiếng đàn sang cả, mười ngón tay mềm mại và dáng điệu lúc khoan thai, lúc say đắm trước phím dương cầm.

Cô Thu Vân, giáo sư của em, cho biết, em đã thấm hiểu được hồn nhạc của các nhạc sĩ vĩ đại qua các bản trình tấu. Vì vậy khi ngồi trước phím đàn, em dễ dàng quên hết mọi sự chung quanh.

Một em trai khác tên Nguyễn Hoàng Tuấn Anh, 16 tuổi, cũng làm ngạc nhiên khán giả không ít qua sự điêu luyện của đôi bàn tay dưới bản nhạc Marche Turque của Mozart.

Em Đinh Quế Nhiên 13 tuổi đàn bản Six Variations (Sur le Duo de la Molinara) của Beethoven cũng rất mượt mà.

III.

Khi tan buổi trình diễn, cùng về nhà cô Thu Vân xem lại cuốn video tape do anh TNH thu trọn cả buổi biểu diễn, nói về tiếng đàn từng em, tôi được nghe cô Thu Vân bình phẩm rằng tiếng đàn Như Hà có âm hưởng sang và cao quý, nhưng riêng Nguyễn Hoàng Tuấn Anh và Đỗ Quế Nhiên, trong âm điệu lại mang đầy chất trữ tình buồn bã và điều này biểu tỏ ngay từ khi các em học với cô chỉ mới một năm.

Cô nói thêm:

-Vẫn là người, âm thanh cũng là người. Nghe tiếng đàn hai em, tôi linh cảm rằng cuộc đời các em sau này sẽ không thoát khỏi điều khổ đau tình cảm, nên vẫn đặc biệt khuyên hai em trau dồi âm nhạc như một phương tiện chống đỡ sự đau khổ sau này.

Riêng cô bé Trần Nghi Âu Cơ 7 tuổi, con gái cô Thu Vân và thi sĩ TNH, vô cùng duyên dáng xinh đẹp trong chiếc áo dài màu hồng, cũng là một thích thú bất ngờ cho khán giả.

Sau khi bé trình diễn vững vàng hai bài Le Gai Laboureur của Schumann và Un quietude của Burg-muller, người viết có nghe anh thi sĩ-ký giả Trần Ngọc đến từ Santa Ana, nói riêng với cô Thu Vân:

-Anh đang tự hỏi không biết cô giáo có đặc biệt huấn luyện những tuyệt kỹ cho con gái hay không mà chỉ mới 7 tuổi mà đôi bàn tay Âu Cơ đã nhuần nhừ khác hẳn các em nhỏ kia?

Riêng tôi nghĩ, không có sự đặc biệt như anh Trần Ngọc nói, mà cho rằng “gần mực thì đen gần đèn thì sáng”. Hồi Âu Cơ 5 tuổi, tôi còn nhớ có lần tôi đến chơi nhà Bố Mẹ em. Khi ấy anh nhạc sĩ Trần Quảng Nam đang đệm dương cầm cho cô Thu Vân thử violon. Trong lúc đàn, anh vô tình ngoài cổ lại trò chuyện với tôi, bé Âu Cơ nhìn thấy

tỏ vẻ rất ngạc nhiên. Theo nội quy học thì lúc đàn không được nói chuyện. Sau một hồi lắng nghe, bé Âu Cơ phát hiện anh Trần Quang Nam vô tình đánh sai một note, nên có ý kiến ngay: “Chú Nam đánh sai note đàn!”

Khi đứa trẻ được sống ngay trong một môi trường đàn nhạc từ bé thì mỗi cử chỉ nhỏ của người chung quanh đều trở thành nếp trong cách hành xử của nó, giống như một thói quen của bản năng vậy.

Trong đêm trình diễn thứ Bảy Aug. 5/1995, tôi không thấy ngạc nhiên khi nhìn mọi khán giả chung quanh theo dõi đặc biệt tiếng đàn của Âu Cơ. Tiếp đó mọi người cũng đã say sưa lắng nghe thích thú không những với các em Như Hà, Tuấn Anh, Âu Cơ mà luôn tất cả, có em mới 6 tuổi nhưng đã tỏ ra rất hứa hẹn ở tương lai.

Trong lúc từng nhạc sinh của mình ra biểu diễn, cô Thu Vân đứng sau lưng cái piano, tựa trán vào nắp đàn mà lắng nghe.

(...)

IV.

Tốt nghiệp trường Quốc Gia Âm Nhạc Sài Gòn môn vĩ cầm nhạc Cổ điển Tây Phương năm 1967, cô Thu Vân tiếp tục trau dồi thêm về dương cầm, đồng thời đi biểu diễn vĩ cầm tại nhiều nơi trong VN và Âu Châu trước khi đến định cư và sinh sống bằng nghề dạy âm nhạc tại San Jose, California từ năm 1986.

Từ đó đến nay, cô đã từng đào tạo cho rất nhiều lớp thiếu niên VN nhận thức, yêu thích và trình tấu điêu luyện nhạc cổ điển Tây phương, một loại nhạc bác học đòi hỏi người thưởng thức phải có một trình độ thẩm thấu khả dĩ nào đó.

Trong nghề nghiệp, Cô là một giáo sư rất có lòng với học trò cả trên lãnh vực học vấn lẫn tinh thần.

Ngoài giờ học, Cô thường trò chuyện về những vấn đề riêng trong đời sống các em, y hệt Mẹ với con.

Cô được tất cả học trò thương mến không chỉ bằng tình thầy trò mà còn cả tình gia tộc, đồng thời cũng rất nể trọng Cô. Các em tiến nhanh phần lớn nhờ những điểm này.

Sự nổi bật nơi Cô là tính cương trực và giàu tình cảm. Tôi đã cảm động nhiều mỗi khi nhớ lại câu chuyện về vài em học sinh đàn giỏi, nhà nghèo phải bỏ học; Cô Thu Vân đã tìm các em đưa về nhà dạy tiếp mà không lấy học phí.

Ngược lại Cô cũng sẵn sàng “đuổi” những em làm biếng hay tỏ ra ngoan cố hỗn xược, cho dù đó là con cái các bác sĩ, luật sư, thương gia dư ăn dư để.

Được hỏi, nếu “đuổi” học trò thế thì có tiền đâu mà sống? Cô cười đáp:

“Ăn cháo húp nước lạnh vui hơn là nhìn thấy những đứa con nít hư trong cộng đồng VN!”

Cô hay mua quà tặng các em, nhưng lại rất nghiêm khắc trong sự giáo dục. Cô thường nói:

-Một giáo sư có nghĩa là một bậc cha mẹ vừa biết “dạy” lẫn biết “dỗ” con mình.

Đó là những đức tính quý hiếm của một giáo sư âm nhạc tận tụy với nghề nghiệp.

Nhiều vị phụ huynh khi giới thiệu với nhau việc đưa con đến học với Cô, thường nhấn mạnh rằng Cô là vị giáo sư “rất tốt”.

Con cái nhiều ca nhạc sĩ nổi tiếng tại San Jose như Lê Huy, Lê Trí, Tami Lê, Nguyễn Tiêu, Quốc Chính là học trò cô Thu Vân trong nhiều năm, khởi đi từ vỡ lòng.

Mỗi năm Cô đều tự mình bỏ tiền ra làm một cuộc biểu diễn cho các nhạc sinh, khách mời giới hạn trong vòng thân hữu giữa Cô và gia đình các em.

Chín năm dạy đàn, 8 cuộc biểu diễn.

Cuộc biểu diễn lần thứ 8 được tổ chức hôm 25/3/1995 tại nhà Cô.

Cuộc biểu diễn lần thứ 9 này được xem như một ngoại lệ, dành giới thiệu em học trò xuất sắc nhất: Trần Thị Như Hà, 17 tuổi, trước khi em rời lớp nhạc để theo học trên trường Đại học San Francisco.

V.

Hiện tại, Cô Thu Vân vẫn sinh sống hằng ngày bằng ngón đàn và cây viết.

Với khả năng và kinh nghiệm đào tạo học trò âm nhạc của Cô, phải kể là một may mắn cho cộng đồng người Việt tại San Jose.

Cùng với nhà thơ Trần Nghi Hoàng, cô thành lập tập san Văn Uyển và chính Cô là tác giả của nhiều tác phẩm văn chương nổi bật.

Giao thiệp với Cô, chúng tôi có thể nói, Cô là một người làm việc dũ dộ. Cô rất quý thì giờ và coi trọng sự làm việc. Đến chơi với vợ chồng Cô, chưa bao giờ tôi thấy Cô ngồi yên ngời nghỉ; trái lại, không dạy đàn thì viết lách, làm bếp, dọn dẹp nhà cửa, làm đủ thứ việc trong nhà.

Nơi bàn viết Cô, trên phía tường đối diện có treo tấm bảng nhỏ do tự tay cô viết xuống:

“Thời gian trôi không chờ ai hết. Làm việc! Làm việc! Làm việc!”

Số lượng tác phẩm văn chương chào đời, đồng thời với thành quả âm nhạc trên đám học trò đã chứng minh hùng hồn điều làm việc dũ dộ ấy nơi Cô.

Cuộc biểu diễn chấm dứt lúc 10:00 đêm.

Trong tiết mục 4 là phần phát quà cho tất cả các em, cụ Hà Thượng Nhân được mời lên trao quà danh dự cho em Trần Thị Như Hà. Cụ đã phát biểu:

“Tôi rất đồng ý với chị BG, chữ Tâm kia mới bằng ba chữ Tài. Người có tài mà không có tâm đức thì cũng bằng vô ích, không giúp gì được cho xã hội.”

Và cụ khuyên em Như Hà hãy ghi nhớ mãi những lời cô giáo đã dạy cho em.

Sau đó, tất cả các em đều được nhận quà từ tay lần lượt từng nhà văn nhà báo hiện diện và phụ huynh các em do chính cô Thu Vân mời lên trao tặng.

Một vị phụ huynh là một kỹ sư người Hungary cầm bó hoa hồng vàng rất đẹp lên trao tặng cô giáo để cảm ơn sự dạy dỗ của Cô trên các em nhạc sinh.

Tất cả các em từ bé đến nhón đều ra về hân hoan với một món quà to ôm trong tay. Và tôi nghĩ, đây là một trong những kỷ niệm đẹp thời niên thiếu các em sẽ ghi nhớ mãi trong cuộc đời sau này.

Văn Thanh.

San Francisco, August 10/1995.

[]

Trên đây là buổi trình diễn CUỐI CÙNG tôi tự đứng ra tổ chức cho các lớp học trò tại San Jose.

Kể từ sau đó, CHÁN, HOÀN TOÀN CHÁN!

Nhân tình thế thái làm cho ngán ngẩm đến chẳng còn muốn làm gì ngoài việc rút vào bóng tối viết văn và hững hờ ngồi dạy âm nhạc kiếm tiền sống mà thôi!

(Trần Thị Bông Giấy).

(Ghi lại vào chiều thứ Sáu Sep. 13. 2019 4:05 PM)

[]